

Núm. 5

BUTLLETÍ INFORMATIU

1007
Tardor 2002

PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC - CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I EDUCACIÓ AMBIENTAL

Voltant pel Parc

de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Medi Natural

El medi físic

Novetat:
la Guia del Parc Natural
de Sant Llorenç del Munt
i l'Obac

Opinió

Entrevista amb
el Sr. Pere Navarro,
alcalde de Terrassa

Racones del Parc

Fauna i Flora

Font de la Guineu

Aquest estiu, hem patit unes temperatures molt suaus i fresques, 20-25° de mitjana, acompanyades de pluges abundants, que ens han donat la sensació d'estar estacionalment a la tardor. Com sempre, aquesta situació ha originat diferents opinions dels ciutadans, que en general han estat negatives. Alguns experts han recordat de nou els canvis climàtics que es viuen des de fa temps, canvis que afectaran zones i poblacions del planeta i que provocaran migracions i alteracions en els seus sistemes de vida. En el cas del Parc, aquest estiu ha permès reduir el risc d'incendis, ja que el nivell d'humitat del sotabosc ha evitat situacions de sequera i de risc, tot i que el factor humà sempre ens obliga a estar pendents de qualsevol incidència. Esperem que aquesta situació de canvi sigui merament conjuntural i que no ens trobem amb un estiu desplaçat.

El nou curs escolar ha començat amb la presentació del nou Programa Integrat d'Educació Ambiental que proposa tot un seguit d'activitats relacionades amb el Parc. Aquest programa pretén afavorir el coneixement i la sensibilitat dels futurs ciutadans i usuaris amb l'objectiu de preservar el Parc i gaudir-lo amb criteris de sostenibilitat. El curs passat, més de tres mil alumnes de diferents nivells educatius van participar en les activitats del programa. Això ens permet ser optimistes ja que aquests nens/es són el futur. El programa ha d'implicar el seu compromís individual i col·lectiu vers aquest patrimoni natural.

El medi físic

El paisatge pedregós i agrest del parc natural és producte de l'erosió insistent sobre la roca que el configura.

L'origen cal buscar-lo en la deposició de còdols i altres materials transportats pels corrents fluvials durant l'era terciària, ara fa uns 50 milions d'anys. Posteriorment, aquests còdols es van anar cimentant mitjançant una matriu calcària i argilosa, i van crear els actuals conglomerats. L'acció erosiva de l'aigua sobre aquest tipus de roca ha donat lloc al singular relleu del parc, amb elements tant característics com els canals, els roqueters i els monòlits. A nivell subterrani, l'aigua ha modelat un impressionant conjunt de cavitats que, en aflorar a l'exterior, donen lloc als coneguts avencs, coves, caus o surgències.

Crèdits

Redacció:
Centre de Documentació i Educació Ambiental
d'Eco-Equip.

Col·labora:
Diputació de Barcelona Àrea d'espais naturals.

Edita:
Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Terrassa.

Disseny i maquetació:
Neze Disseny Gràfic

Fotografies:
Jordi Canyameres, arxíu CDEA.

Impressió:
Impremta Dit i Fet

Han col·laborat en la redacció d'aquest número:
Sr. Pero Navarro (Alcalde de Terrassa) · Jordi Pérez (Regidor de Medi Ambient de l'Ajuntament de Terrassa) · Salvador Pérez (Cap responsable del CDEA) · Anna Mª López (Tècnica del CDEA) · Susanna Carmona (Periodista) · Personal del Parc i Consell Municipal de Medi Ambient

Novetat!

El passat mes de juliol, coincidint amb la celebració del 30è aniversari del Parc, es va presentar la Guia del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, editada per l'Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona.

Forma part d'una col·lecció de guies visuals, il·lustrades amb fotografies d'una gran qualitat artística i magnífics dibuixos dels elements naturals i culturals dels espais que presenta.

Són, alhora, guies rigoroses en les quals col·laboren assessors experts en els diferents àmbits de la ciència i la cultura.

Les guies conserven un equilibri acurat entre la sinopsi temàtica i l'anècdota suggeridora, per tal de desvetllar al lector tots els matisos dels espais naturals amb la màxima expressivitat.

Estan pensades per gaudir-ne tant sobre el territori com des de casa.

Novetats bibliogràfiques al CDEA

Memòria 2001. Parc Natural Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Diputació de Barcelona, Barcelona: Diputació de Barcelona, maig de 2002. 141 pàgines. Ref. 1807
Llibre que recull totes les actuacions portades a terme al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac durant l'any 2001. Inclou dades administratives, mitjans i recursos, principals activitats realitzades i la situació del Pla de seguiment de paràmetres ecològics, entre altres aspectes.

Itineraris pel massís de Sant Llorenç del Munt I. La Vall del Riu Ripoll. La Vall d'Horta, la Vall de Mur, Les Arenes i Cadafalc.

Fernando i Roig, Antoni. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997. 243 pàgines. Ref. 1267

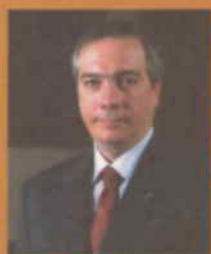
Llibre que ofereix una aproximació al medi natural i humà de la conca del riu Ripoll, un dels paratges més bells i impressionants del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt.

Entrevista al Sr. Pere Navarro, alcalde de Terrassa

"No volem un model de ciutat en què tot el territori estigui domesticat"

Tot i que el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac va estar, ara fa 30 anys, el primer espai protegit de l'Estat espanyol, sovint es considera força desconegut per la ciutadania. Per a conèixer la visió municipal sobre aquest entorn natural, la divulgació que

se'n fa o la dificultat que comporta la seva ampliació proposada en el nou Pla d'Ordenació Urbanística, parlem amb Pere Navarro (Terrassa, 1960), llicenciat en biologia, d'àmplia trajectòria política i associativa, i actual alcalde de Terrassa.

Pensa que és real la sensació de desconeixement ciutadà del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac?

A vegades la proximitat fa que es pensi que sempre hi ha temps per anar al Parc Natural. L'altre dia vaig anar a fer un volt i t'asseguro que vaig quedar impressionat per la quantitat de gent que va al Parc, moltes vegades a buscar bolets, però sovint simplement a passejar i a fer activitats a l'aire lliure. Crec que hi ha una barreja d'aquestes dues coses; potser sí que no es valora prou, però la sensació que no s'utilitza només és una sensació, ja que quan hi vas, veus que se'n fa bon ús.

Creu que el Parc Natural ajuda a potenciar la imatge externa i l'ús complementari d'altres serveis o activitats d'oci cultural que ofereix la ciutat? Quina és la divulgació que se'n fa des de l'Ajuntament? Existeix col·laboració entre els municipis que conformen el seu territori?

Hauríem d'aconseguir que el potencial patrimonial, cultural i natural de Terrassa fos complementari. Hem de potenciar l'oferta de passar un dia a Terrassa en contacte amb la natura, accedir a determinades activitats culturals, veure un determinat patrimoni... De fet, el Pla de Turisme vol donar una visió general de la ciutat. Probablement, s'hauria de promocionar més, però de tota manera el Parc Natural és una de les senyes d'identitat de Terrassa. Quan volem descriure la ciutat, parlem d'una ciutat ben comunicada, amb activitat econòmica, amb serveis i solidària, i una ciutat que es troba al peu d'un parc natural. No hi ha gaires poblacions de característiques similars i això forma part de la seva riquesa. Tenim interès en explicar que existeix aquest parc, que es pot i s'ha d'utilitzar i, evidentment, col·laborem amb altres municipis del voltant per a coordinar les accions relacionades.

Posar en pràctica la voluntat política d'ampliar el territori d'espai protegit, recollida en el nou Pla d'Ordenació Urbanística de Terrassa, presenta moltes dificultats?

Actualment, s'ha acabat el procés de presentació d'al·legacions que estem resolent. L'aprovaré provisionalment el desembre i després passarà a la Generalitat per a la seva aprovació definitiva. Es tracta d'ordenar el territori del terme municipal. Amb les al·legacions haurem d'anar veient com es resolen els possibles inconvenients. En qualsevol cas, nosaltres pensem que hem d'actuar en interès del conjunt dels ciutadans i a favor d'un disseny de ciutat que ens creiem. Una de les apostes del Pla d'Ordenació és que la ciutat creixi per dins, en comptes d'ocupar territori de manera expansiva, i s'envolti d'un perifèric per a millorar la sostenibilitat des del punt de vista de les comunicacions. Volem que fora d'això hi hagi un espai en diferents graus de protecció i sobretot, al nord, proposem l'ampliació del Parc Natural en 300 hectàrees. El que sí és clar és la voluntat política que la ciutat s'acabi en el Quart Cinturó i que allò que hi ha al nord d'aquesta via de comunicació siguin zones de protecció agrícola. A la zona est, plantegem un parc periurbà d'unes 700 hectàrees, una franja de protecció i corredor natural que faci de coixí i separi les ciutats de Terrassa i Sabadell. Tenim suficient capacitat amb l'actual casc urbà i algunes zones de desenvolupament. No volem un model de ciutat en què al final tot el territori estigui domesticat, sinó una ciutat intensa que tingui una densitat sostenible amb els equipaments i espais lliures adients, i envoltada d'un entorn natural de qualitat.

Quina és la postura municipal envers la polèmica sorgida arran de la proposta de construcció d'un nou abocador a la finca de la Pineda?

L'Ajuntament en ple, i vull dir tots els grups municipals, vàrem votar a favor de l'ampliació del Parc Natural. Posteriorment vàrem saber que hi havia una proposta de convertir la finca la Pineda en un nou abocador. Creiem que hem de continuar defensant que tot aquest espai, molt interessant des del punt de vista paisatgístic, biològic i natural, formi part del Parc Natural. Defensem aquesta zona com a entorn protegit i la continuarem defensant. Dit això, el que hem de fer és buscar alternatives al tema dels residus. Això és un esforç compartit, de les administracions i dels ciutadans. Si aconseguim que tothom separi els residus orgànics, vidre, paper, envasos... i els llençis on correspon, els residus finals que quedaran seran molt menors i segur que trobarem alguna solució per eliminar-los definitivament sense haver d'anar omplint forats pel territori.

Programa Integrat d'Educació Ambiental

Les activitats del Programa Integrat d'Educació Ambiental promogudes per l'Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Terrassa el passat curs 2001-02 i relacionades amb el Parc (l'Obac i Coll d'Estenalles) van comptar amb la participació d'unes 32 escoles i uns 2500 nens/es. Cal valorar aquesta participació molt positivament ja que ens garanteix un bon futur al tenir, any rere any, persones formades i sensibilitzades pel nostre Parc. El Regidor de Medi Ambient de l'Ajuntament de Terrassa, el Sr. Jordi Pérez, va presentar les activitats del Programa Integrat per aquest curs 2002-03, 14 de les quals afecten el Parc. L'objectiu és augmentar el nombre d'escoles i alumnes participants per a que coneguin i gaudeixin d'aquest important patrimoni natural.

Aplec de Sant Roc

El passat 16 d'agost, va tenir lloc, a la casa del Marquet de la Roca, la tradicional festa de Sant Roc, durant la qual es va celebrar la missa i la Fundació La Mirada va presentar una plaqueta sobre quatre contes del poeta Juan Oliver.

Obres al Marquet de la Roca

Durant la segona quinzena de setembre, s'han iniciat les obres per habilitar les dependències on quedarà instal·lada l'exposició de la Fundació la Mirada sobre el poeta Pere IV.

Consell Coordinador

El passat 17 de setembre, va tenir lloc, al centre cultural de Matadepera, la reunió del Consell Coordinador del Parc, on es van exposar les activitats realitzades durant el present any. Es va valorar la campanya de prevenció d'incendis, es va parlar del pressupost de l'any 2003 i de la possible ampliació o connexions del Parc cap a Montserrat i el Montseny.

Les Arenes

A finals d'agost, es va inaugurar una nova passera pel riu Ripoll que permet la sortida, en cas de necessitat, del conjunt de cases de Les Arenes.

Hidrants

A finals de setembre, es van instal·lar dos nous hidrants a l'Àrea d'Espai del Torrent de l'Escaiola amb la finalitat d'augmentar els punts de subministrament d'aigua per a la campanya de prevenció i extinció d'incendis.

Campanya de Prevenció d'Incendis

La campanya d'aquest any va finalitzar el passat 16 de setembre amb un centenar de petites incidències, però només amb uns 100 m² de superfície cremada al Parc, concretament, a la zona de l'Obac, degut a la caiguda d'un llampec.

Campanya d'Informació

A finals de setembre, s'ha iniciat la campanya d'informació, que durarà fins a finals d'any. Té com a finalitat informar els usuaris del parc en aquells indrets més freqüentats, així com augmentar la vigilància en les àrees amb més pressió de visitants.

Font de la Portella

El passat 14 de setembre, els voluntaris del "Cercle dels Amics dels Parcs" van netejar la bassa de la Font de la Portella i els camins d'accés a la mateixa.

Bus Parc

L'1 de setembre, el Bus Parc va reiniciar els seus serveis, oferint als visitants l'oportunitat de programar itineraris de llarg recorregut sense la necessitat de retornar al lloc d'inici o gaudir d'itineraris guiats i explicacions de l'entorn i característiques del Parc. Podeu sol·licitar informació d'horaris i recorregut a les oficines d'informació del Parc o trucant al número de telèfon 93 739 70 19 (Oficina de Turisme, Ajuntament de Terrassa)

Font de la Guineu

Pica natural d'aigua cristal·lina i fresca al bell mig del torrent del mateix nom. Està situada al mig del torrent que davalla dels contraforts del Montcau i de les Roques de la Coca i al peu mateix del camí que té l'entrada al km 18.400 de la carretera de Terrassa a Talamanca.

Eri altres temps, aquest camí era el principal punt de comunicació entre Mura i Sant Llorenç Savall, sobre el torrent de la Vall i enfront de la carena dels Emprius. Sortia del poblet de Mura, s'enfilava fins a un bonic pla que domina el torrent d'Estenalles, on hi ha l'antiga masia de Sant Lleir. Traspassa la que avui és la carretera de Terrassa a Talamanca i, a partir del km 18.400 de la dita carretera, passant per la part alta del torrent de la Vall, tenint a la vista el mas del mateix nom, arriba al collet del Llor o Finestrelles, entre el Montcau i la carena dels Emprius, on es pot gaudir d'esplèndides vistes dels roquetars del Montcau, Emprius o Fogaroses i de part de la bonica Vall d'Horta.

Extret del llibre: 70 fonts de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, E. Grau / F. Vancells, Ed. Cau Ple de Lietres.

Si estàs interessat en rebre aquest butlletí posa't en contacte amb el CDEA, Cisterna, 39, baixos 2a. 08221 Terrassa. Tel. 93 780 89 00. cdea@terrassa.org

fem
bon
ambient

www.mediambient.terrassa.org

Flora

Arenària (*Arenaria conimbricensis*)

Les arenàries pertanyen a l'espècie de les cariofil·làcies i són herbes modestes, de floretes menudes, més o menys obertes i de pètals blancs i estrets, pol·linitzades per petits dípters. La tija presenta nusos i entrenusos molt aparents i les fulles són simples i oposades. És una planta amb pèls glandulars. El fruit sol ser una càpsula d'una sola cavitat, que s'obre mitjançant dents radials o valves per la part de dalt.

L'*Arenaria conimbricensis* viu a pradells efimers i és d'aspecte gràcil per les seves fulles linears. És una planta anual o biennial, sense rebrots estèrils a l'època de la florida i de rel prima. És una espècie comofítica, és a dir, colonitza codines, rocallisos i replanells rocosos molt feblement proveïts de sòl. És menuda, capaç d'arrelar sobre capes molt sumàries de terra o virosta, colonitzant sempre roques ombrejades, més o menys a recer, en indrets més aviat humits, amb replanells terrossos de clapers i codines calcaris.

A Catalunya, es troba entre els 300 i 1450 m d'alçada, en el Prepirineu i la serralada Prelitoral (des del Montseny occidental fins als Ports de Beseit i el Matarranya). En l'àmbit del Parc, es localitza, de forma discontinua, tant al massís de Sant Llorenç del Munt com a la serra de l'Obac, colonitzant els sòls incipients formats amb els materials disgregats del conglomerat, i on la disponibilitat d'aigua a l'estiu és mínima. Aquesta petita herba anual es troba en prats anuals de codines (*Erodio-Arenarietum conimbricensis*) amb brolla i fragments d'alzinar (*Erodio-Arenarietum conimbricensis* + *Erico-Thymelaetum tinctoriae* + *Quercetum ilicis galloprovinciale*), o en la part alta del massís dins l'alzinar muntanyenc, amb les comunitats de caragola i arenària (*Erodium doetidum* ssp. *glandulosum*, *Arenaria conimbricensis*, *Teucrium botrys*, *Dipcadi serotinum*).

L'*Arenaria conimbricensis*, d'acord amb l'article 9 de la llei 12/85 d'espais naturals, té la consideració d'estrictament protegida a l'espai natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

Fauna

Blaveta (*Maculinea arion*)

La blaveta és un lepidòpter de la família dels licaènids, que mesura de 32 a 40 mm i es caracteritza pel seu color blau brillant amb màcules oblongues de color negre a l'anvers de les ales. El revers és de color marró amb pinzellades blaves a la base.

És una papallona que roman en vol entre juny i juliol durant una sola generació. Es distribueix en colònies molt aïllades al llarg del nord peninsular i arriba fins al Sistema Central. És l'espècie ibèrica que assoleix localitats més meridionals dins el seu grup. La seva localitat típica es troba a Alemanya i s'estén cap a les illes Britàniques, Europa central, els Balcans i Sibèria fins a la Xina. A Catalunya, tot i ser escassa, ocupa una àmplia franja que s'estén gairebé al llarg de tots els Pirineus, sistema Transversal, Montseny, muntanyes del Moianès i cingles de Bertí.

És una espècie que manté poblacions isolades i formades per un nombre petit d'individus. Necessita la combinació d'unes condicions ambientals molt determinades: prats de pastura i zones herboses en general, amb plantes nutricies de les erugues (serpoll, *Thymus serpyllum*, i orenga, *Origanum vulgare*). La femella diposita els ous sobre el serpoll (*Thymus sepyllum*). La larva s'alimenta de les inflorescències de la planta. Després l'abandona durant el capvespre, coincidint amb l'hora de màxima activitat de les formigues del gènere *Mirmyca*, per a ser recollida per aquestes formigues mentre recol·lecten aliment. Un cop instal·lada dins del formiguer, la larva de lepidòpter s'adapta a un règim carnívor menjant larves de formiga. A l'interior del formiguer, l'eruga hiverna i, arribada la primavera, forma la crisàlida. Al juliol, ja adulta, surt a l'exterior a través de les galeries. Aquesta papallona és molt emblemàtica com a símbol de la conservació dels invertebrats. En molts països d'Europa, ha patit regressions importants degut a la destrucció de l'hàbitat i, des de fa uns anys, gaudeix de protecció internacional i figura als llistats del Conveni de Berna i de la Directiva d'hàbitats.

